

เอกสารเผยแพร่ความรู้

ว่าด้วย สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

และ มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับภูมิภาค

ASIA PACIFIC FORUM
ADVANCING HUMAN RIGHTS IN OUR REGION

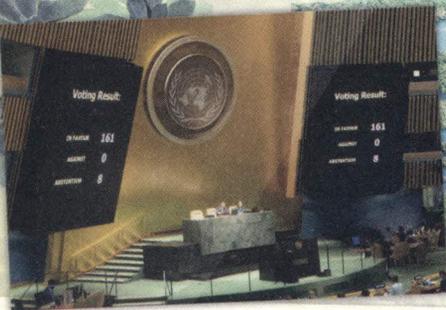
Funded by
the European Union

ความเป็นมาของโครงการ

* เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตาม “โครงการเสริมสร้างความตระหนักรู้และการเรียนรู้จากประสบการณ์การจัดการทำความตกลง Escazú และอนุสัญญา Aarhus และความเห็นในประเทศไทยที่มีต่อการพัฒนาตราสารระดับภูมิภาคว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อม” ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผ่านการดำเนินโครงการของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of the National Human Rights Institutions: APF) ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสหภาพยุโรป (European Union)

“สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” เป็นสิทธิมนุษยชนสากล

United Nations

General Assembly

A/HRC/RES/48/13

Distr.: General
18 October 2021

Original: English

Human Rights Council

Forty-eighth session
13 September–11 October 2021

Agenda item 3

Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development

Resolution adopted by the Human Rights Council on 8 October 2021

48/13. The human right to a clean, healthy and sustainable environment

The Human Rights Council,

Guided by the purposes and principles of the Charter of the United Nations,

Reaffirming the Universal Declaration of Human Rights and the Vienna Declaration and Programme of Action, and recalling the Declaration on the Right to Development, the Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (the Stockholm Declaration), the Rio Declaration on Environment and Development, relevant international human rights treaties and other relevant regional human rights instruments,

Recognizing also that all human rights are universal, indivisible, interdependent and interrelated,

Recalling General Assembly resolution 70/1 of 23 September 2015, entitled “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, in which the Assembly adopted a comprehensive, far-reaching and people-centred set of universal and transformative Sustainable Development Goals and targets,

Recalling also States’ obligations and commitments under multilateral environmental instruments and agreements, including on climate change, and the outcome of the United Nations Conference on Sustainable Development, held in Rio de Janeiro, Brazil, in June 2012, and its outcome document entitled “The future we want”, which reaffirmed the principles of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recalling further all its resolutions on human rights and the environment, the most recent of which are resolutions 45/17 of 6 October 2020, 45/30 of 7 October 2020 and 46/7 of 23 March 2021, and relevant resolutions of the General Assembly,

Recognizing that sustainable development, in its three dimensions (social, economic and environmental), and the protection of the environment, including ecosystems, contribute to and promote human well-being and the enjoyment of human rights, including the rights to life, to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health, to an adequate standard of living, to adequate food, to housing, to safe drinking water and sanitation and to participation in cultural life, for present and future generations,

¹ General Assembly resolution 66/288, annex.

เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2564 คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council: UNHRC) ได้รับรองมติซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด มีสุขภาพดี และยั่งยืน (Right to a safe, clean, healthy and sustainable environment) หรือ “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” ให้เป็นสิทธิมนุษยชนสากล

มติ UNHRC ดังกล่าวเป็นการยกระดับสิทธิในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพสู่ระดับสากลอย่างเป็นทางการควบคู่ไปกับสิทธิมนุษยชนสากลอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) มีมติเห็นชอบ และประกาศว่าการเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่สะอาดดีต่อสุขภาพและยั่งยืน เป็น “สิทธิมนุษยชนสากล”

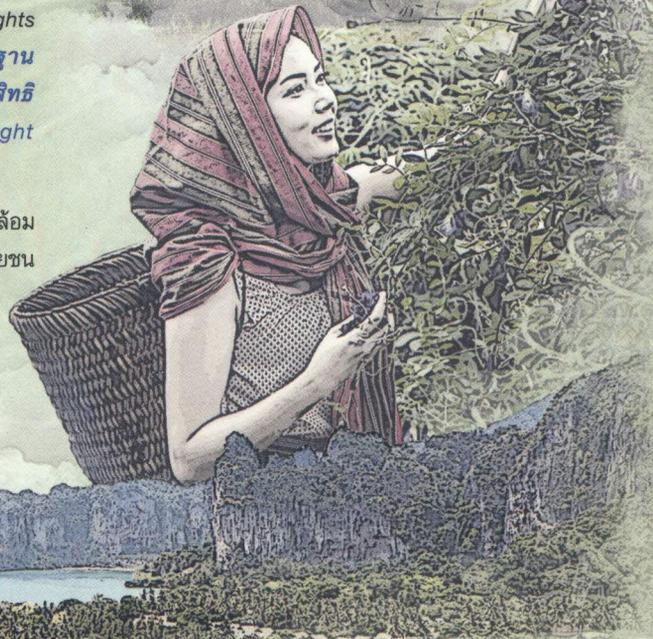
UNGA เห็นพ้องกันว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเป็นภัยคุกคามที่เร่งด่วนที่สุดต่ออนาคตของมนุษยชาติและเรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ ยกย่องความพยายามเพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนสามารถเข้าถึง “สภาพแวดล้อมที่สะอาด มีสุขภาพดีและยั่งยืน”

สิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน
สภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพช่วยให้ผู้คนได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ
อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันสิทธิมนุษยชนมีส่วนช่วยส่งเสริม
และรักษาสิ่งแวดล้อม

กลไกทางกฎหมายหรือความตกลงระหว่างประเทศ และกลไก
ด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริม
คุ้มครองและสร้างความร่วมมือ ให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ
ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการบัญญัติไว้ในข้อ 28 (f) ของ
ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights
Declaration: AHRD) ว่า **“บุคคลทุกคนมีสิทธิในมาตรฐาน
การครองชีพที่เพียงพอของตนและครอบครัว ซึ่งรวมถึง...สิทธิ
ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด และยั่งยืน (The right
to a safe, clean and sustainable environment)”**

ถึงแม้อาเซียนยังไม่มีข้อตกลงในระดับภูมิภาคด้านสิ่งแวดล้อม
แต่ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีกลไกด้านสิทธิมนุษยชน
ที่ช่วยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานการศึกษาวิจัย **เรื่อง ความสัมพันธ์
ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน**

สถาบัน

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions: NHRIs) เป็นองค์กรอิสระในระบบของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามหลักการว่าด้วยสถานะและหน้าที่ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (Principles relating to the status and functioning of national institution for protection and promotion of human rights) หรือหลักการปารีส (Paris Principles) มีหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของรัฐ

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มี 6 ประเทศที่ได้จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และทั้งหมดได้รวมกันเพื่อประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระหว่างกัน เรียกว่า “*กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*” (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF)

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถมีบทบาทในการเชื่อมโยงช่องว่างระหว่าง ประชาชน สังคม รัฐบาล กลไกระดับภูมิภาค และประชาคมระหว่างประเทศ ในการทำความเข้าใจและการนำหลักสิทธิมนุษยชนไปใช้

SEANF

SEANF
THE SOUTH EAST ASIA NATIONAL
HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS FORUM

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน การเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐ และเมื่อประชาชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน สามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ในช่องทางที่สะดวก และหลากหลาย

กสม. เป็นหนึ่งในสถาบันร่วมก่อตั้งกรอบความร่วมมือ **SEANF** ในปี 2547 ปัจจุบัน **SEANF** มีสมาชิก 6 สถาบัน ประกอบด้วย กสม. อินโดนีเซีย (Komnas HAM) กสม. มาเลเซีย (SUHAKAM) กสม. เมียนมา (MNHRIC) กสม. ฟิลิปปินส์ (CHRP) ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต (PDHJ) และ กสม. ไทย (NHRCT)

AICHR

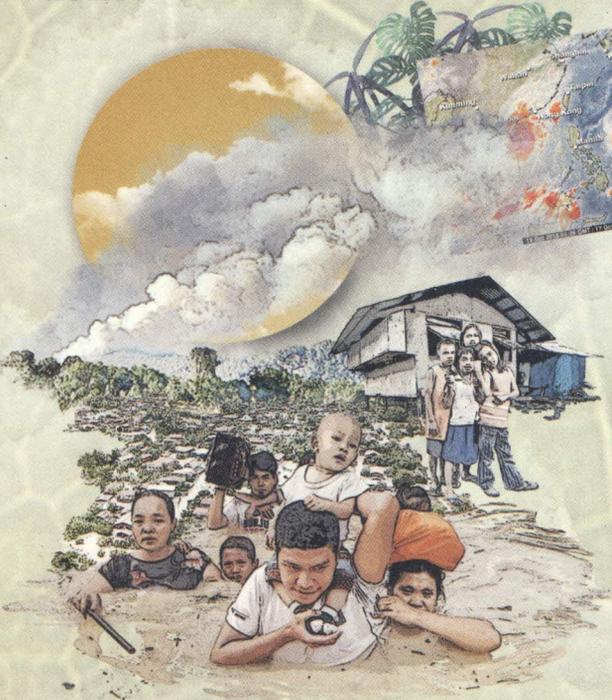
ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) ถือเป็นกลไกสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายบัตรอาเซียน (ASEAN Charter-based Organization) ตั้งขึ้นตามกฎหมายบัตรอาเซียน ข้อที่ 14 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2552 ได้เห็นชอบร่วมกันให้จัดตั้ง **AICHR** โดยมีผู้แทนจาก 10 ประเทศสมาชิก

AICHR ได้รับการออกแบบให้เป็นส่วนสำคัญภายใต้โครงสร้างองค์กรของอาเซียน มีความรับผิดชอบโดยรวมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในอาเซียน

AICHR

ในปี 2564 AICHR ได้ริเริ่มการพัฒนากรอบแนวคิดด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมของอาเซียน (ASEAN Environmental Rights Framework) ผ่านกลไกคณะทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนต่อไป

AICHR ได้พิจารณาความตกลง *Escruzú* ซึ่งเป็นความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมของภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ให้เป็นต้นแบบหนึ่งในการพัฒนากรอบแนวคิดด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมของอาเซียน

อนุสัญญาว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ และการเข้าถึงความยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม

Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention)

- รับรองเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2541 ณ เมืองออร์ฮุส ประเทศเดนมาร์ก และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 30 ตุลาคม 2544 โดยมีสมาชิก 47 ประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในสหภาพยุโรป
- เป็นอนุสัญญาที่มีผลผูกพันในระดับภูมิภาคเพื่อการคุ้มครองสิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Rights) ด้านสิ่งแวดล้อม
- มีการเชื่อมโยงสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมกับสิทธิมนุษยชน ยอมรับว่าทุกคนมีหน้าที่ผูกพันต่อกันรุ่นต่อไป และเน้นย้ำว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน
- มีความเชื่อมโยงระหว่างความรับผิดชอบของรัฐบาล กับการปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยสาระสำคัญของอนุสัญญามุ่งไปยังใจกลางของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบความโปร่งใส และการตอบสนองของรัฐบาลต่อประชาชนด้วย
- มุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในบริบทประชาธิปไตย โดยกำหนดภาระหน้าที่แก่รัฐภาคีและหน่วยงานของรัฐในประเด็นที่เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าถึงความยุติธรรม

3 สาขาหลัก อนุสัญญา Aarhus

สาขาที่ 1

การเข้าถึง
ข้อมูลข่าวสาร
ด้านสิ่งแวดล้อม
ข้อ 4-5

สาขาที่ 2

การมีส่วนร่วม
ของประชาชน
ข้อ 6, 7, 8

สาขาที่ 3

การเข้าถึง
ความยุติธรรม
ข้อ 9

ที่มาของ
อนุสัญญา Aarhus

อนุสัญญา Aarhus
(English/ภาษาไทย)

ความตกลงระดับภูมิภาคว่าด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และความยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม ในลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

Regional Agreement on Access to Information, Public Participation and Justice in Environmental Matters in Latin America and the Caribbean (Escazú Agreement)

• รับรองเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2561 ที่เมืองเอสกาซู ประเทศคอสตาริกา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2564 โดยมีสมาชิก 15 ประเทศ จากภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

ข้อ 9 พันธกรณีและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม

- กำหนดพันธกรณีแนวทางปฏิบัติของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้
- รัฐต้องสร้างหลักประกันเรื่องความปลอดภัยและการจัดสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เช่น การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สิทธิอย่างอิสระ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ การคุกคาม การทวงห้าม หรือความปลอดภัย
- รัฐต้องดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ เพื่อสร้างความตระหนัก ค้ำจุนและส่งเสริมสิทธิทั้งหลาย ได้แก่ ความปลอดภัยในชีวิต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การชุมนุม และการรวมกลุ่มโดยสงบ การเคลื่อนไหวอย่างเสรี รวมถึงความสามารถในการใช้สิทธิในการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ และอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายทั้งพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและภายในประเทศ
- รัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์ ความมีทั้งมิติการป้องกัน การตอบสนองและการชดเชยเยียวยา เพื่อป้องกัน ตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้ที่ทำร้าย ช่มชู้คุกคาม
- นอกจากนี้ รัฐต้องดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพระดับชาติในเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้ การสร้างความตระหนักรู้ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางกฎหมาย เป็นต้น

ข้อ 10 กำหนดมาตรการสำหรับรัฐภาคี เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามบทบัญญัติของความตกลงนี้ รัฐต้องดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพระดับชาติ โดยใช้มาตรการ ได้แก่

- การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เรื่องสิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม
- การสร้างความตระหนักรู้ เรื่องการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการฝ่ายปกครอง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนักกฎหมาย
- การสร้างความเข้มแข็งทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม
- การให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องสิ่งแวดล้อม
- การเผยแพร่เรื่องสิทธิและการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนในทุกระดับผ่านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การพัฒนามาตรการเฉพาะสำหรับบุคคลกลุ่มเปราะบาง
- การให้ความสำคัญต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่สร้างความตระหนักรู้
- การให้ความสำคัญในการรวบรวม เก็บรักษา และประเมินข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

The Escazú Agreement
Placing equality at the centre of sustainable development and leaving no one behind

เสาที่ 1

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม
ข้อ 5-6

เสาที่ 2

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม
ข้อ 7

เสาที่ 3

การเข้าถึงความยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม
ข้อ 8

เสาที่ 4

การยอมรับ ส่งเสริม และคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม
ข้อ 9

เสาที่ 5

การเสริมสร้างศักยภาพและความร่วมมือ
ข้อ 10-12

ความตกลง ESCAZÚ
(English/ภาษาไทย)

หลักการสำคัญที่ปรากฏในอนุสัญญา Aarhus และความตกลง Escazú ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการคุ้มครองการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นในความตกลง Escazú ถือเป็นตัวอย่างแนวทางที่ดีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในการผลักดันให้อาเซียนได้ศึกษาและพัฒนาไปสู่การจัดทำกรอบแนวคิดหรือความตกลงว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมของอาเซียนต่อไป

ประมวลสรุปผลจาก “โครงการเสริมสร้างความตระหนักรู้และการเรียนรู้จากประสบการณ์การจัดทำ ความตกลง Escazú และอนุสัญญา Aarhus และความเห็นในประเทศไทยที่มีต่อการพัฒนาระดับภูมิภาคว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อม”

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ฟังก์ที 6

ชั้น 6-7 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์: 0-2141-3800, 0-2141-3900 | สายด่วนร้องเรียน: 1377 (ในเวลาราชการ)

อีเมลติดต่อ: info@nhrc.or.th | อีเมลกลาง: saraban@nhrc.or.th (รับส่งเอกสาร)

- เว็บไซต์ www.nhrc.or.th
- อีเมลเรื่องทั่วไป info@nhrc.or.th
- ส่งเรื่องร้องเรียน help@nhrc.or.th
- ส่งเว็บไซต์/เอกสาร webmaster@nhrc.or.th
- ส่งข้อความความคิดเห็น info-ita@nhrc.or.th
- ร้องเรียนการทุจริตอำนาจนำท.สม. ita-nhrc@nhrc.or.th
- สอบถามยืมดูข่าวสารการราชการ NHRC.Library@gmail.com

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พื้นที่ภาคใต้

อาคารสันติภาพ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เลขที่ 31 ต.กาญจนาภิเษย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์: 074-201-333 | โทรสาร: 074-201-334

อีเมลติดต่อ: nhrc.south@nhrc.or.th

LINE ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

